

Splnění podmínky občanství ČSFR dle zák. č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích

Za osoby, které se staly osobami oprávněnými podle ustanovení § 3 odst. 4 zákona [87/1991](#) Sb., o mimosoudních rehabilitacích, nelze považovat ty, jež přede dnem 1. listopadu 1994 nesplňovaly kteroukoli podmínku požadovanou tímto zákonem

Za osoby, které se staly osobami oprávněnými podle ustanovení § 3 odst. 4 zákona [87/1991](#) Sb., o mimosoudních rehabilitacích (ve znění pozdějších předpisů), teprve dnem vykonatelnosti nálezu Ústavního soudu [164/1994](#) Sb., nelze považovat ty, jež přede dnem 1. listopadu 1994 nesplňovaly kteroukoli podmínku požadovanou tímto zákonem, tedy např. i podmínku státního občanství ČSFR (ČR), ale jen ty, které nesplňovaly právě a jedině podmínku nálezem Ústavního soudu zrušenou, totiž podmínku trvalého pobytu na území ČSFR (ČR).

I osoby, kterým možnost uplatnění nároků poskytl teprve citovaný náleze Ústavního soudu, musely ostatní podmínky požadované zákonem [87/1991](#) Sb. (ve znění pozdějších předpisů), tedy i podmínku státního občanství ČSFR (ČR), splňovat ke dni uplynutí lhůty určené ustanovením § 5 odst. 2 tohoto zákona, tedy k 1. říjnu 1991.

Z odůvodnění.

Rozsudkem z 22. 1. 1997 Krajský soud v Ostravě potvrdil rozsudek Okresního soudu v Novém Jičíně z 20. 5. 1996, kterým byla zamítnuta žaloba, aby žalovaná byla zavázána uzavřít s žalobcem dohodu o vydání ve výroku označených nemovitostí. Soudy obou stupňů dospěly k závěru, podle něhož, jestliže žalobce - kromě podmínky trvalého pobytu v ČSFR - až do 24. 8. 1992 nesplňoval podmínku státního občanství ČSFR, nemohl se stát osobou oprávněnou podle ustanovení § 3 odst. 4 (před novelizací provedenou zákonem [116/1994](#) Sb. ustanovení § 3 odst. 2 zákona [87/1991](#) Sb., o mimosoudních rehabilitacích). a to ani poté, co nálezem Ústavního soudu České republiky ze dne 12. 7. 1994 uveřejněným pod [164/1994](#) Sb. byl běh lhůt určených v ustanovení § 5 odst. 2, 4 zákona [87/1991](#) Sb. upraven nově.

S odkazem na ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř. připustil odvolací soud proti svému rozsudku dovolání, přičemž za otázku po právní stránce zásadního významu měl posouzení toho, zda za osoby, jež se nálezem stanou osobami oprávněnými (viz citovaný náleze, str. 1669 Sbírky zákonů druhý odstavec shora), nutno považovat jen ty, kterým uplatnění nároku bránila pouze absence podmínky jejich trvalého pobytu v ČSFR (ČR), nebo i osoby jiné, jež před účinností nálezu současně nesplňovaly ani další zákonné podmínky, v daném případě podmínku státního občanství ČSFR.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jímž se domáhal zrušení rozsudků soudů obou stupňů a vrácení věci k novému řízení s odůvodněním, že rozhodnutí spočívají na nesprávném právním posouzení věci. V dovolání žalobce vyjádřil právní názor, že se na něj vztahuje náleze Ústavního soudu ČR, jelikož teprve jeho vydáním mu byla otevřena možnost požádat o restituci. Jestliže náleze vymezuje okruh oprávněných osob negativně, tedy uvádí-li se v odůvodnění, že se netýká osob, které byly před jeho účinností osobami oprávněnými, pak -jak se uvádí v dovolání - se týká všech ostatních osob, včetně dovolatele, jenž před prvním listopadem 1994 restituční nároze ani uplatnit nemohl. Podle dovolatele nemohl jeho nároze zaniknout k 1. 10. 1991 již proto, že v té době

právě pro nedostatek státního občanství, jehož nabytí až dnem 25. srpna 1992, nebyl ani oprávněnou osobou.

Dovolání v dané věci je přípustné, jelikož bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu (§ 236 odst. 1 o. s. ř.), který je výslovně přípustil (§ 239 odst. 1 o. s. ř.); dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) řádně zastoupeným advokátem (§ 241 odst. 1, 2, věta druhá, o. s. ř.), a splňuje formální i obsahové znaky předepsané ustanovením § 241 odst. 2, věty první, o. s. ř.

Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Okolnost, že žalobcovy dovolání je přípustné pouze v důsledku výroku rozsudku odvolacího soudu podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř., s sebou nese, že jediným dovolacím důvodem, jenž je žalobci k dispozici, je dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. (vady řízení, k nimž Nejvyšší soud přihlíží z úřední povinnosti, zakládající dovolací důvody podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. a/, b/ nejsou tvrzeny a ze spisu se nepodávají). Tomuto požadavku dovolání vyhovuje i potud, že právě jen právní posouzení věci, které shledal významným odvolací soud, dovolatel napadá v rámci užitého dovolacího důvodu podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.

Jestliže žalobce z poslední věty druhého odstavce na straně 4 odůvodnění nálezu [164/1994](#) Sb. (str. 1669 Sbírky zákonů), podle níž běh nové lhůty ode dne vykonatelnosti nálezu se však netýká osob, které již před účinností nálezu byly osobami oprávněnými, dovozuje (ve smyslu své - výše uvedené - právní konstrukce o negativním vymezení okruhu oprávněných osob), že se nově otevřená lhůta týká jeho, pak jde o výklad, který neobstojí, neboť je izolovaný a nerespektuje další části odůvodnění nálezu.

Především třetí věta téhož odstavce odůvodnění nálezu uvádí, že nově otevřená lhůta se týká jen osob, které se nálezem stanou osobami oprávněnými, přičemž ihned v následující větě je pojem osob, které se nálezem stanou oprávněnými, upřesněn (srov. částici tedy) tak, že jde o osoby, které nesplňovaly podmínku trvalého pobytu na území ČSFR (ČR), již nález Ústavního soudu zrušil. Odtud plyne, že za ony osoby, které se nálezem stanou osobami oprávněnými (a jichž jedině se nově otevřená lhůta týká), nelze považovat osoby, jež nesplňovaly kteroukoli podmínku, ale jen ty, jež nesplňovaly právě a jedině podmínku ústavním nálezem zrušenou, totiž podmínku trvalého pobytu.

Nemá-li poslední věta druhého odstavce čtvrté strany odůvodnění nálezu (str. 1669 Sbírky zákonů shora) být vykládána izolovaně, ale naopak v kontextu se dvěma větami předcházejícími, je nutno ji interpretovat tak, že se běh nové lhůty ode dne vykonatelnosti nálezu týká (s výjimkou osob, jež byly oprávněnými, tedy splňujícími jak podmínku státního občanství ČSFR, tak podmínku trvalého pobytu, již před účinností nálezu) nikoli libovolného okruhu osob, ale pouze těch, které před účinností nálezu z více zákonem požadovaných podmínek nesplňovaly podmínku trvalého pobytu.

Opačný výklad, že totiž nález Ústavního soudu ČR nově umožnil uplatnění restitučních nároků nejen osobám, které před zrušením neústavní podmínky trvalého pobytu nesplňovaly právě (jen) tuto podmínku, ale i osobám, jež nesplňovaly ani podmínku státního občanství, by byl v rozporu se skutečným smyslem nálezu Ústavního soudu ČR, jímž je poskytnutí možnosti uplatnit restituční nároky nikoliv komukoli, kdo dosud neměl trvalý pobyt na území ČSFR, ale jen těm osobám, jež ostatní zákonné podmínky včetně podmínky státního občanství splňovaly.

Na podporu tohoto závěru lze odkázat i na pátý odstavce odůvodnění nálezu Ústavního soudu ČR (str. 1667 Sbírky zákonů), ve kterém je výslovně uvedeno, že ve vazbě na čl. 42 odst. 1 Listiny základních práv a svobod se pod pojmem občan rozumí státní občan ČSFR (ČR), což nelze vyložit

jinak, než že odstraněním neústavní podmínky trvalého pobytu měla být nově poskytnuta možnost uplatnění restitučních nároků těm fyzickým osobám, jež v rozhodné době (viz níže) nemohly být považovány za osoby oprávněné právě proto, že trvalý pobyt v ČSFR neměly.

Pokud jde o dobu, ke které nejpozději musela být splněna podmínka státního občanství, nelze ze žádného ustanovení rehabilitačního zákona dovodit, že by tomu tak muselo být již ke dni jeho účinnosti, tedy k 1. dubnu 1991. Na druhé straně však neobstojí ani názor, že by tomu tak mohlo být kdykoli ke dni doručení výzvy (§ 5 odst. 2 zákona [87/1991](#) Sb.). Lhůta k jejímu podání byla upravena nálezem Ústavního soudu ČR nově tak, že počátek nastal ke dni vykonatelnosti nálezu, tedy ke dni 1. 11. 1994. Samotný náleze Ústavního soudu ČR však ve svém odůvodnění vysvětluje pojem osob, jejichž nárok založí teprve náleze, jako "občany ČR, kteří na jejím území trvalý pobyt nemají". Z toho jasně plyne, že náleze nově poskytl možnost uplatnění restitučních nároků jen těm, kteří kromě podmínky trvalého pobytu ostatní zákonné podmínky splňovali. Jestliže pak nároky osob, jež splňovaly všechny zákonné podmínky, musely být uplatněny nejpozději dne 1. října 1991 (§ 5 odst. 2 zákona [87/1991](#) Sb.), nutno dovodit, že i osoby, jež dříve nesplňovaly podmínku trvalého pobytu a kterým možnost uplatnění restitučních nároků poskytl teprve náleze Ústavního soudu ČR, musely ostatní podmínky požadované rehabilitačním zákonem, tedy i podmínku státního občanství splňovat nejpozději k témuž dni, tedy k 1. říjnu 1991.

Protože však žalobce nabytí státního občanství ČSFR až dnem 25. srpna 1992, nestal se (ani se nemohl stát) oprávněnou osobou podle ustanovení § 3 odst. 4 zákona [87/1991](#) Sb.; již z tohoto důvodu bylo tedy namíste jeho žalobu pro nedostatek aktivní legitimace zamítnout. Na tom nemůže nic změnit ani nesprávný závěr odvolacího soudu, že žalobcův nárok zanikl, který je ostatně v rozporu s jeho jiným závěrem, totiž, že žalobce ". . . nebyl občanem ČSFR a nesplňoval tento základní předpoklad nutný pro to, aby byl považován za oprávněnou osobu." Zaniknout totiž může pouze nárok existující, tedy již vzniklý.

Protože se žalobci prostřednictvím uplatnění dovolacího důvodu (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.) správnost napadeného rozsudku odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo, dospěl dovolací soud k závěru o jeho správnosti (§ 243b odst. 1, věta před středníkem, o. s. ř.) - aniž ve věci nařídil jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) - dovolání podle ustanovení § 243b odst. 1, 5 o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Kamerové systémy ve školách podle doporučení Úřadu pro ochranu osobních údajů: Jen chtít nestačí](#)
- [Získání přechodného pobytu pro rodinného příslušníka občana EU: Kompletní průvodce procesem s praktickými radami](#)
- [Agilní vývoj software - specifika smluvních podmínek](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Exekuce pod taktovkou státu - znovu a hůře?](#)
- [10 ChatGPT promptů, které zvýší produktivitu vaší asistentky](#)
- [K významnému životnímu jubileu prof. Petra Hajna](#)
- [DEAL MONITOR](#)